

топоніми містять в собі суспільно-політичний компонент та широке коло асоціацій. Активне вживання описових назв населених пунктів свідчить про народну рефлексію теми війни.

Література

1. Дука Л. І. Прагматичний потенціал онімів та способи його актуалізації в тексті : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. Дніпропетровськ, 2002. 18 с.
2. Канна В. Ю. Використання топонімів як засобів увиразнення. *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету*. 2008. № 1. С. 119-123.
3. Лукаш Г. П. Актуальні питання української конотоніміки : монографія. Донецьк : Промінь, 2011. 448 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-372-2-37>

Б. Хіхлушко

Київський університет імені Бориса Грінченка

НОВА ЧУТТЄВІСТЬ СУБ'ЄКТА ЛІРИКИ ЮРІЯ ІЗДРИКА В КОНТЕКСТІ АНТИКОЛОНІАЛІЗМУ

Український літературний постмодернізм зароджувався у контексті посттоталітарного та постколоніального середовищ, що відзначали Т. Гундорова, М. Павлишин, Р. Харчук. Проте сучасна література, за Тамарою Гундоровою, вже не є постмодерною, оскільки змінився сам світ (нескінченні війни, тероризм, протистояння цивілізацій, екокриза) [2, с. 333]. Український контекст доповнює тривала визвольна війна проти росії. В українській літературі формуються нові типи характерів. У поезії Ю. Іздрика витворюється суб'єкт нової чуттєвості, який живе на фоні цих глобальних зрушень.

Р. Харчук влучно позначила Іздрикового героя як «людину з властивостями». У ліриці поет оприявнює людину з усіма її страхами, болем, відчаєм, переживаннями, та врешті-решт надією. Р. Харчук зазначає, що письменника цікавить людина із властивостями, людина вразлива, котрій існування завдає болю, і

способи виживання такої особистості серед насильства, жорстокості й світового абсурду» [7].

Ю. Іздрик – поет приватного, обмеженого простору, перед яким розгортаються глобальні світові катаклізми, війни. Він не ігнорує їх, а проте вони не є центром його зору. Іздриковий суб'єкт дистанціюється, переосмислює навколишнє середовище, намагаючись зрозуміти людину зсереди. Його відмежування від навколишнього середовища – це не спроба відхреститися від актуальних проблем сьогодення, а природне бажання людини наблизитися до буття та поглянути вглиб себе.

Суб'єкт лірики Ю. Іздрика визнає абсурдність цього світу: *«а все що довкіл розкладається тихо»* [4, с. 48] або *«я звідси вже йшов би – робити тут нічого дивитись на все це і тоскно і болісно»* [4, с. 72]. Проте визнання цієї абсурдності не завжди переходять у площину песимістичних мотивів приреченості. Разом із тим його суб'єкт знаходить мотивацію, підштовхує себе до руху: *«та відчай нічого не вартий повір мені як дійдеш до краю – ступай за край»* [3, с. 313]. Аналізуючи поезії зі збірки «Меланхолії» У. Галич зазначає, що «“Меланхолії” за настроєм, попри досить прозору назву, далеко не є однозначно меланхолійними. Радше у збірці наявний виразний акцент на дихотомії світобудови, взаємному протиставленні світла і тіні, голосу й тиші, божественного й низького» [1].

У поезії Іздрика лунають гасла духу (орієнтири, яких тримається суб'єкт лірики): *«я вірю лише в нескінченність любові і у справедливість термодинаміки»* [4, с. 48]. Він нагадує всім, хто зневірився: *«коли загнаний в кут коли губиши маршрут і здаєшся практично без бою порятує оце “я з тобою я тут”»* [5, с. 57]. Суб'єкт лірики вже сформував свої сталі погляди на життя й для нього не існує вибору – він вже давно зроблений. Р. Семків відзначав, що у постмодернізмі «гине не сама точка вибору, а знання про нього», й посилаючись на Р. Рорті додає, що істина перетворюється у переконання під час вільного та відкритого (словесного) зіткнення» [6, с. 249-250]. Тож, у вічній дихотомії світла й темряви, для суб'єкта лірики Іздрика завжди перемагає світло, і лише смерть є невідворотною (суто біологічний погляд на цю проблему). Її невідворотність дає сміливість суб'єкту лірики

загравати з нею, глузливо висміювати або іронізувати: «*знаєш що сестро? зачекай-но на мене у пеклі, в мене тут знаєш травень, в мене тут знаєш свято*» [3, с. 102].

У непостійному та складному світі, поезія Іздрика дає доволі прості ціннісні орієнтири. Лейтмотивом його віршу «Ліниві і ніжні» (аналогічну назву має одна з його збірок) є думка про те, що в цьому бентежному, апокаліптичному світі виживуть тільки закохані. Для нього любов – це не просто почуття між людьми, а спосіб мислити себе живим й рухатися далі попри все. Ідея вічного життя на фізичному рівні не приваблює суб'єкта лірики, проте у вічності житимуть душі закоханих, у тому числі й на сторінках збірок Ю. Іздрика: «*душі виживуть наші в любовних листах і в віршах переписаних з прози*» [4, с. 201].

Суб'єкт лірики Юрія Іздрика багатогранний й репрезентує собою особливу чуттєвість, що відображується у рефлексіях стосовно місця людини та часу. Іноді поетичний настрій балансує з крайнощів до крайнощів, й тому немов сам Іздрик нагадує собі та всім читачам: «*все потрібне – насправді доступне й просте час від часу про це собі згадуй*» [4, с. 56].

Література

1. Галич У. «Не вмер молодим? То живи молодим»: меланхолійна екзистенція Юрія Іздрика. Видавництво Старого Лева. URL: <https://starylev.com.ua/blogs/ne-vmer-molodym-zhyvy-molodym-melanholiyna-ekzystenciya-yuriya-izdryka> (дата звернення: 25.10.2023).
2. Гундорова Т. І. Післячорнобильська бібліотека. 2-ге вид. Київ : Критика, 2013. 344 с.
3. Іздрик Ю. Ліниві і ніжні. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. 325 с.
4. Іздрик Ю. Меланхолії. Львів : Вид-во Старого Лева, 2019. 312 с.
5. Іздрик Ю. Після прози. Чернівці : Кн. XXI, 2020. 232 с.
6. Семків Р. Філософські аспекти конструювання персонажів в українській прозі 90-х рр. ХХ – поч. ХХІ ст. *Людина в часі : (філософські аспекти української літератури ХХ – ХХІ ст.)* ; упор. : В. Моренець, М. Ткачук. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2010. С. 239–259.
7. Харчук Р. Синусоїда Іздрика. Zbruc. URL: <https://zbruc.eu/node/113526> (дата звернення: 25.10.2023).